

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

НН інститут Педагогіки і психології_

Кафедра _Психології_

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ САМОРОЗВИТКУ

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма Практична психологія

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри психології
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 року

Суми – 2020

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Психологія саморозвитку
Викладач	Кузікова С.Б. – доктор психологічних наук, професор, завідувач, професор кафедри психології
Профайл викладача (-ів)	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/43-kuzikova
Контактний тел.	+380957978463
E-mail:	Kuzikova_svetlana@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=330
Консультації	Очна. Кафедра психології. Понеділок 10.00-12.00

Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна розглядає актуальні питання сучасної персонології, зокрема основні поняття і проблеми психології саморозвитку особистості. Особистісний саморозвиток розглядається як свідома, цілеспрямована і самокерована активність особистості, мета якої полягає в самозміні в позитивному напрямі, що і забезпечує особистісне зростання, самовдосконалення. У зоні та методологічно-інструментальній сфері цього підходу фокусуються знання особливостей становлення суб'єкта саморозвитку в онтогенезі і можливих причин його ускладнень, розуміння механізмів, психологічних ресурсів, критеріїв, мотиваційно-вольових регуляторів (настанов, цілей, способів, засобів, технологій) саморозвитку.

Студенти ознайомляться з культурно-історичними аспектами вивчення феномену; понятійними моделями, змістовою та структурно-рівневою характеристиками саморозвитку особистості; долучаться до самостійного дослідження особливостей і чинників саморозвитку як суб'єктної діяльності осіб юнацького та дорослого віку. Особливу увагу в курсі приділено можливостям формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці, а також розумінню важливості неперервного особистісного та професійного саморозвитку для майбутньої фахової діяльності психолога-практика. Специфікою курсу є актуалізація потреби у студентів в особистісному зростанні та навчання їх методів і технік активного застосування самопроцесів: рефлексії, самоідентифікації, саморегуляції, самокорекції, самовдосконалення тощо.

Мета і завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни психологія саморозвитку є формування у бакалаврів-психологів розгорнутого сучасного уявлення про саморозвиток особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з уявленнями про саморозвиток особистості в психологічних теоріях, його понятійними моделями, механізмами, рівнями, чинниками, а також вироблення навичок застосування технологій оптимізації власного саморозвитку та саморозвитку клієнтів у ситуаціях консультування та психологічної корекції.

Освітньою програмою визначені наступні **програмні компетентності**.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Формат дисципліни

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
лекції	22
практичні заняття / семінарські / лабораторні/ індивідуальні	18
консультації	2
самостійна робота	48

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна / вибіркова
2023	4	7	3/90	2	залік	обов'язкова

Результати навчання

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН1. Знати теоретичні основи та актуальні проблеми саморозвитку

- особистості, використовувати психологічні моделі для розуміння і пояснення процесу саморозвитку;
- РН2. Аналізувати і розуміти соціально-психологічні чинники та закономірності становлення суб'єкта саморозвитку в дитячо-юнацькому віці;
- РН3. Виявляти можливі причини утруднення, блокування саморозвитку особистості як усвідомленого і керованого процесу особистісних змін;
- РН4. Використовувати засоби дослідження особливостей, чинників, механізмів детермінації саморозвитку особистості на її життєвому шляху;
- РН5. Застосовувати різні методи, засоби і форми психокорекційної роботи з особами різного віку з метою оптимізації становлення суб'єкта особистісного саморозвитку;
- РН6. Володіти навичками самоаналізу, самоорганізації, саморегуляції власної життєдіяльності та особистісного зростання.

Тематичний план вивчення дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

Розділ I. Проблема саморозвитку особистості в психології

- Тема 1.1. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми саморозвитку особистості
- Тема 1.2. Концептуалізація системного підходу до особистісного саморозвитку. Структура, генезис, механізми функціонування

Розділ II. Психологічні технології саморозвитку

- Тема 2.1. Методологія та методика дослідження особливостей саморозвитку особистості
- Тема 2.2. Дослідження психологічних чинників становлення суб'єкта саморозвитку
- Тема 2.3. Формування суб'єкта саморозвитку у виховній та психокорекційній практиці
- Тема 2.4. Саморозвиток як параметр моделі фахівця-професіонала в галузі психокорекційної діяльності

Політика дисципліни

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка]. Окреслимо його основні складові.

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал

Система оцінювання та вимоги

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
В	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
С	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
Е	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки.
FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів які нараховуються студентам

Розділ I		Розділ II				ІНДЗ 1	ІНДЗ 2	ІНДЗ 3	Есе	Разом	Сума
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4						
Поточний контроль											
10	10		5	10	10					45	
Контроль самостійної роботи											
						15	20	10	10	55	

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Психологія саморозвитку» можливо перезарахування балів (максимально 20 балів) за позанавчальну фахову активність студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей тощо).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні

1. Кузікова С.Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці [Текст] : монографія / С. Б. Кузікова. - Суми : МакДен, 2020. – 410 с.
2. Кузікова, С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці [Текст] : монографія. 2-ге вид., переробл., доповн. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. – 324 с. [<http://repository.ssru.edu.ua/handle/123456789/9285>]
3. Кузікова С.Б. Психологія саморозвитку. Навчальний посібник. - Суми: Видавництво «МакДен, 2011. – 148 с.
4. Хьелл Ларри, Зиглер Деніел. Теорії личности. СПб.: Питер, 2006. – 607 с (Серія: Мастера психології).

Додаткові

1. Античная философия. Энциклопедический словарь. М.: Изд-во "Прогресс-Традиция", 2008. – 896 с.
2. Бех І.Д. Від волі до особистості. – К.: Україна – Віта, 1995. – 202 с.

3. Бондаренко О.Ф. Психологічні особливості сучасної студентської молоді та проблеми професійної підготовки психологів – практиків // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – №4.- С. 8-11.
4. Боришевський М. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія / Мирослав Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с. (Серія «Монограф»).
5. Гордеева Татьяна. Психология мотивации достижения / Т. О. Гордеева. – М.: Смысл;Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.
6. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості : монографія. 2-ге Вид., перероб., доповн.. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2018. - 720 с.
7. Коростылева Л.А. Психология самореализации личности: затруднения в профессиональной сфере. – СПб.: Изд-во «Речь», 2005. – 222 с.
8. Костюк Г.С. Навчально–виховний процес і психічний розвиток особистості /За ред. Л.М. Проколієнко. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.
9. Кузікова С. Б. Психологічні умови та технології підготовки студентів-психологів до психокорекційної діяльності / С. Б. Кузікова // Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти / кол. авт.; під ред. С. Б. Кузікової, Г. Є. Улунової. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018. – С. 133-152.
10. Кузікова, С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції [Текст] : навчальний посібник / С. Б. Кузікова. – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Суми, 2020. – 300 с. [<http://repository.ssru.edu.ua/handle/123456789/9286>]
11. Лушин П.В. Психология личностного изменения, Кировоград: Полиграфическо-издательский центр ООО Имэкс ЛТД, 2002. – 360 с.
12. Максименко СД. Розвиток психіки в онтогенезі: в 2 т. – К.: Форум, 2002. Т. 1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. -319 с..
13. Пов'якель Н.І. Професіогенез саморегуляції мислення практичного психолога: Монографія. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. – 295 с
14. Поміткін, Едуард. Психологічне забезпечення духовного розвитку дитини: програма роботи з дітьми від 5 до 18 років / Е. Поміткін. –К. : Шк. Світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
15. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
16. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
17. Чиксентмихайи Михай В поисках потока. Психология включенности в повседневность. – М.: Альпина нон-фикшн, 2011. – 194 с.
18. Angyal A. Foundations for science of personality. – New York: Viking Press, 1972. – xii, 398 p.
19. Kuzikova S. B. Psychological culture in phenomenology of personality self-development [Психологічна культура у феноменології саморозвитку особистості]/ Modern research of the representatives of psychological sciences : collective monograph / O. Ye. Blynova, Yu. O. Bystrova, I. M. Halian, O. M. Kikinezhdі, etc. – Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. – S. 103-122.
20. S. Kuzikova Methodology and technology research of personality self-development resources [Методологія та технологія дослідження ресурсів

- саморозвитку особистості] / С. Б. Кузікова // "Психологія особистості" [Науковий журнал]. – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. – № 1 (8). – С. 118-129.
21. Svitlana Kuzikova, Tetiana Shcherbak Hardiness as attitude and coping of person's self-development [Життєстійкість як настанова і копінг саморозвитку особистості] / Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія. Вип. 59. –Харків : ХНПУ, 2018. – С. 64-74.